

ДОВІДНИК

ПІДТРИМКА ІНІЦІАТИВ СПІЛЬНОТ: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ

Автори:

Ірина Соловей, Марина Варбан, Йозеф Янишин,
Людмила Сопружинська, Ольга Зозулинська,
Ксенія Омеляненко, Вікторія Мартіросова

ЗМІСТ

Вступ	3
-------------	---

I ЕТАП: ПІДГОТОВЧА РОБОТА

Ознайомлення з підходом	6
Планування діяльності	8
Види міні-грантів.....	9
Фасилітатор	12
Орієнтовний перелік необхідної документації	13

II ЕТАП: РОБОТА З ІНІЦІАТИВНИМИ ГРУПАМИ І ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ

Ініціативні групи	14
Конкурсна заявка.....	15
Процедура проведення конкурсу	16
Конкурсна комісія та визначення переможців	16

III ЕТАП: РОБОТА З ПЕРЕМОЖЦЯМИ

Оголошення результатів	19
Робоча зустріч	20
Узгодження рекомендацій і підписання угоди	20
Реалізація проекту	22

IV ЕТАП: ЗВІТНІСТЬ

Платформа обміну досвідом	24
---------------------------------	----

СПИСОК АБРЕВІАТУР

НУО	Неурядова організація
БФ	Благодійний фонд
ГО	Громадська організація
ФОП	Фізична особа підприємець
ЄДР	Єдиний державний реєстр
ІГ	Ініціативна група
ОГС	Організація громадянського суспільства
ТГ	Територіальна громада
ВПО	Внутрішньо переміщені особи
ВІЛ	Вірус імунодефіциту людини
ЛЖВ	Люди, які живуть з ВІЛ
ЛВІН	Люди, які вживають ін'єкційні наркотики
СП	Секс працівники/-иці
ЧСЧ	Чоловіки, які практикують секс з чоловіками
ЛГБТ	Лесбійки, геї, бісексуальні та трансгендерні люди

ВСТУП

Під час війни, коли постала гостра потреба перекваліфікуватися та надавати більш комплексну та швидку допомогу людям, МБФ «Альянс громадського здоров'я», за фінансової підтримки Шведської церкви та технічної допомоги благодійної організації Christian Aid (Велика Британія), впроваджує в Україні підхід «Підтримка ініціатив спільнот» (SCLR - Survivor and community-led crisis response). Такий підхід передбачає активне залучення ініціативних груп постраждалих спільнот та громад до розв'язання основних проблем та задоволення актуальних потреб, зумовлених війною. Механізмом впровадження підходу в Україні є надання ініціативним групам міні-грантів вартістю до 5000 доларів США на впровадження міні-проектів допомоги місцевим громадам та спільнотам.

Підхід «Підтримка ініціатив спільнот» (SCLR - Survivor and community-led crisis response) зосереджується на природній активності, креативності та можливостях громад/спільнот, які постраждали від будь-яких криз, з метою заохочення і підтримки їх у визначенні та реалізації ініціатив, які покращують їхній безпосередній добробут, допомагають вчасно усувати першопричини кризи, зміцнюють довгострокову стійкість, прискорюючи соціальну згуртованість та відповідальність.

Основні пріоритети підходу «Підтримка ініціатив спільнот» для України:

- громади першими й останніми реагують на кризу;
- всі спільноти мають багаті знання та навички, щоб реагувати на кризу та довгострокову вразливість;
- реагування на місцях може бути набагато швидшим і більш економічним, ніж звичайна допомога чи гуманітарні заходи;
- реагування на кризу посилюється, коли жінкам та іншим маргіналізованим групам також надається шанс брати на себе відповідальність та керувати;
- соціальний зв'язок і згуртованість посилюють реагування на кризу та стійкість громад.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПІДХОДУ В УКРАЇНІ

МБФ «Альянс громадського здоров'я» є першопрохідцем в Україні з успішною реалізації підходу SCLR. У період з травня 2022 року по грудень 2023 року, Альянс, в рамках різних гуманітарних проєктів, разом зі своїми партнерами – регіональними НУО, підтримав 695 громадських ініціатив у 22 областях країни, надавши міні-гранти на загальну суму понад 2 млн. фунтів стерлінгів. В результаті впровадження міні-проектів ці громадські ініціативи охопили різноманітною допомогою понад 436 000 постраждалих людей.

Нещодавнє оцінювання в режимі реального часу, проведене міжнародною релігійною організацією ACT Alliance*, показало, що цей підхід є найкращою практикою для підтримки та підсилення планів локалізації гуманітарної допомоги в Україні.

*Дослідження доступне за посиланням: <https://actalliance.org/wp-content/uploads/2023/10/UKR221-Appeal-Rev4.pdf> (сторінка 35).

НА КОГО РОЗРАХОВАНИЙ ДОВІДНИК

Довідник розрахований на 2 типи користувачів:

- НУО, які хочуть видавати міні-гранти;
- НУО, які хочуть отримувати міні-гранти.

Окремі розділи даного довідника можуть бути цікавими для ініціативних груп або бенефіціарів, які хочуть отримувати міні-гранти для задоволення потреб громади чи вирішення своїх проблем.

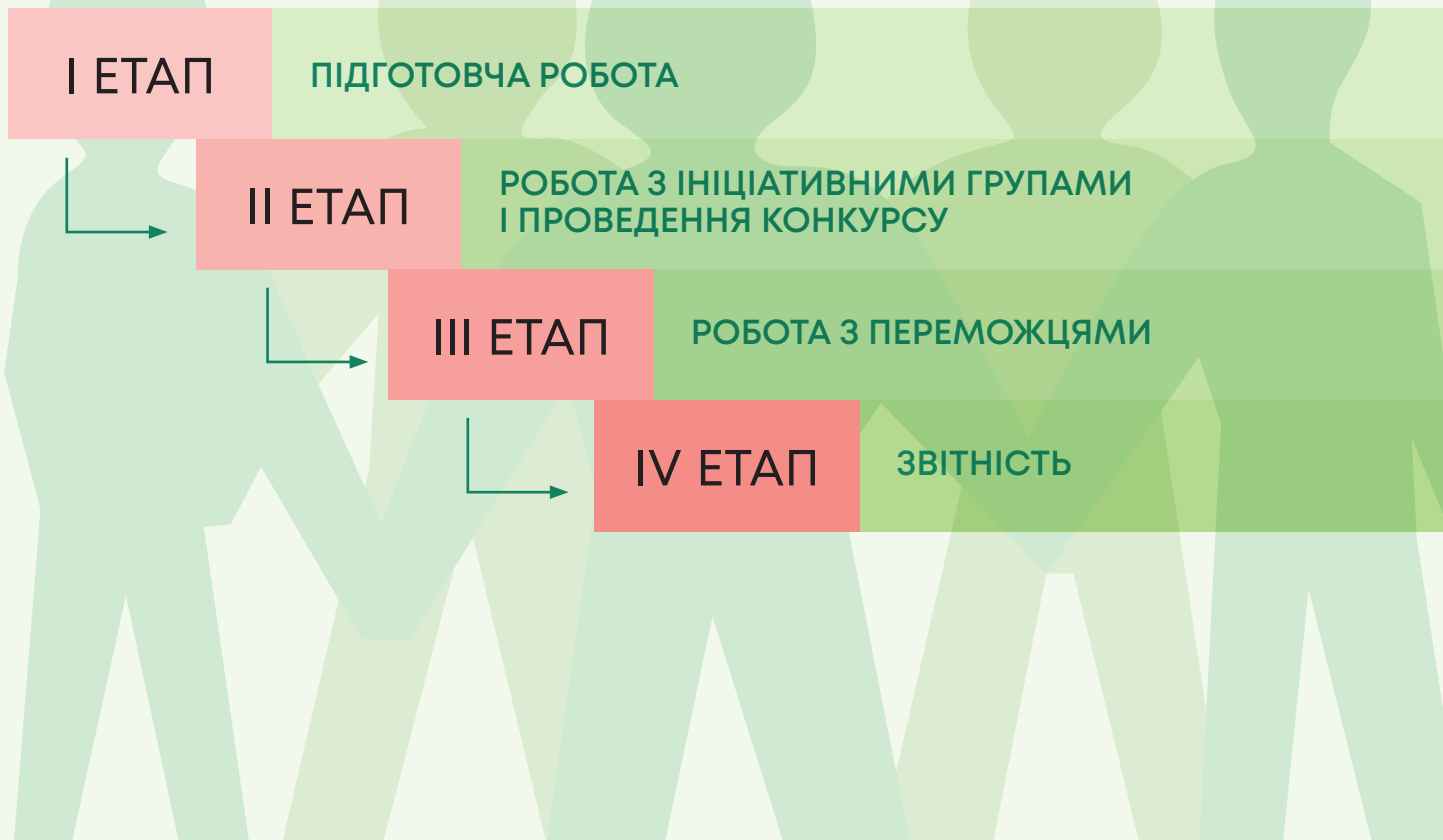
МЕТА ДОВІДНИКА

Основною метою даного довідника є ознайомлення представників неурядових організацій, які хочуть надавати міні-гранти, з підходом SCLR, основними етапами його впровадження в Україні та результатами.

ДОВІДНИК МІСТИТЬ

Довідник містить опис підходу SCLR, покроковий алгоритм та основні етапи його впровадження, опис успішних практик, складнощів, які виникали в ході реалізації, перелік основних нормативних документів.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ЕТАПІВ ВПРОВАДЖЕННЯ ПІДХОДУ

I ЕТАП: ПІДГОТОВЧА РОБОТА

ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ПІДХОДОМ

Давайте пофантазуємо... Ви отримали фінансування на запровадження підходу SCLR, яким чином його реалізувати?

Основною метою підходу SCLR є підтримка ініціатив спільнот для покращення їх добробуту в умовах війни та розвитку їх потенціалу для подальшої допомоги громаді та нужденним.

Основні принципи підходу

- 1 Посилення активних дій місцевих спільнот/ініціативних груп для налагодження кращого життя в умовах війни.
- 2 Врахування та використання сильних сторін і можливостей місцевих спільнот/ініціативних груп.
- 3 Підтримка реалізації різноманітних ініціатив місцевих спільнот (саме вони будуть генерувати багато потенційних місцевих рішень).
- 4 Передача повноважень та відповідальності від НУО - місцевим спільнотам/ініціативним групам.
- 5 Зміцнення соціальної згуртованості через підтримку колективних дій, активних зв'язків і мереж, залучення жінок і молоді в якості лідерів.
- 6 Підтримка гідності і психо-соціального добробуту представників громади та спільнот/ініціативних груп.
- 7 Впровадження інновацій, навчання шляхом спроб і помилок.
- 8 Використання наявних шляхів звітності, проте бути гнучкими, щоб не ускладнювати проєкт.
- 9 Підтримка та розвиток спільнот/ініціативних груп, щоб вони самі висвітлювали місцеві проблеми на регіональному чи національному рівнях та вирішували їх.
- 10 Доповнення, а не заміна регулярної допомоги в задоволенні потреб: SCLR не має на меті задовольнити всі потреби всіх людей.
- 11 Швидкі, гнучкі, зручні дії без бюрократії.

Громадські ініціативи підтримуються міні-грантами, які повинні доповнювати інше гуманітарне реагування, що здійснюється, наприклад, державними органами або іншими благодійними чи волонтерськими організаціями. Міні-проєкти виконуються самими представниками громад/спільнот без зовнішнього втручання будь-яких структур або організацій. Вся відповідальність за використання коштів та результат міні-проєктів лежить на представниках ініціативних груп цих постраждалих громад/спільнот.

Міні-грант, у вигляді цільової благодійної допомоги для швидкої відповіді на нагальні потреби громад/спільнот, можуть отримати як зареєстровані благодійні організації та громадські об'єднання, так і незареєстровані ініціативні групи громадян/представників цільових груп та громадські ініціативи, що утворюються в регіонах України, в тому

числі на територіях, звільнених від окупації, або в місцях перебування значної кількості внутрішньо переміщених осіб. Якщо ініціативна група немає власної зареєстрованої юридичної особи, то вона може подавати заявку в партнерстві з іншою зареєстрованою організацією. Така організація повинна бути внесеною до Реєстру неприбуткових установ та організацій. В цьому випадку саме ініціативна група займається підготовкою та поданням заявки на отримання цільової благодійної допомоги, а в разі отримання фінансування – реалізацією та звітністю відповідно до затвердженої заявки. А зареєстрована організація виступає партнером-представником ініціативної групи спільноти, отримує на свій баланс кошти і допомагає ініціативній групі з реалізацією проекту та звітністю.

Ініціативні групи спільнот можуть включати в себе людей, що потребують нагальної гуманітарної допомоги, наприклад:

Цільові групи спільнот:

- вимушено переміщені особи (ВПО);
- люди, які опинились у складних життєвих обставинах внаслідок війни;
- особи, які постраждали внаслідок руйнування Каховської ГЕС;
- представники уразливих до ВІЛ груп (ЛВІН, ЛЖВ, СП, ЧСЧ, ЛГБТ);
- жінки з дітьми;
- багатодітні сім'ї;
- люди з інвалідністю та інші.

ВАЖЛИВО!

Якщо ви організація, яка хоче впроваджувати підхід SCLR, тобто проводити відкриті конкурси та надавати міні-гранти, ви повинні:

- бути зареєстрованою неурядовою організацією, яка може прийняти фінансування;
- мати можливість надавати міні-гранти згідно зі своїм статутом та процедурами;
- мати досвід надання фінансування іншим бенефіціарам (НУО або ФОП);
- володіти інформацією, щодо обмежень в Україні з надання коштів незареєстрованим ІГ або фізичним особам;
- відстежувати зміни у законодавстві України і тенденції у сфері надання грантових коштів фізичним і юридичним особам.

ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ

Перш ніж розпочинати роботу, ви повинні мати чітке розуміння, як будете вибудовувати робочий процес. Дайте собі відповідь на наступні запитання:

- Ви плануєте оголошувати відкриті конкурси і надавати переможцям конкурсів міні-гранти на регулярній основі, наприклад, кожні 3-6 місяців?
- Ви плануєте одноразово оголосити постійно діючий відкритий конкурс і приймати заявки від учасників на регулярній основі?

Обравши оптимальний для вас вид діяльності, ви зможете краще організувати свою роботу.

Команда

Кількісний склад персоналу проєкту залежить від обсягів діяльності та потреб проєкту. До проєктної команди необхідно залучити за формою трудового договору наступних штатних працівників НУО:

- координатора проєкту;
- програмного та фінансового фахівців, які будуть займатися супроводом міні-грантерів;
- бухгалтера проєкту.

За формою договору цивільно-правового характеру (ЦПХ), в т.ч. з ФОП:

- регіональних фасилітаторів ініціативних груп спільнот (на вибір організації). Їх кількість буде залежати від кількості регіонів, в яких впроваджуватимуться міні-проєкти за кошти міні-грантів. Про роль регіональних фасилітаторів читайте на сторінці 12.

Конкурсна комісія

Для забезпечення відкритості та прозорості відбору переможців конкурсу заявок на отримання міні-грантів, ваша організація повинна зібрати конкурсну комісію. Важливою умовою є залучення до складу конкурсної комісії не лише членів вашої НУО, а й незалежних експертів. Ними можуть бути як представники партнерських неурядових організацій, включаючи волонтерські, так і місцевих органів влади. Бажаним є включення до складу конкурсної комісії бенефіціарів. Детальніше про роботу конкурсної комісії у розділі 2.

Моніторинг

Для того, щоб допомога, яка надаватиметься в рамках проєкту, дійшла до людей, які її потребують, дуже важливим є проведення моніторингу.

Моніторинг проєкту – це регулярне відстеження ключових складових проєкту на усіх етапах його реалізації. Фактично, це аналіз ресурсного внеску в проєкт, основних активностей необхідних для досягнення поставлених цілей і задач, а також результатів проєкту. Моніторинг проводиться, як надавачем гранту (НУО), так і самими ініціативними групами, які отримали міні-грант та впроваджують за ці кошти певний міні-проєкт.

Рутинний моніторинг проєкту, який проводиться НУО-надавачем гранту, включає:

- ретельний аналіз виконання робочого плану проєкту;
- відстеження основних показників, тенденцій, труднощів реалізації проєкту та пошук шляхів їх усунення;
- визначення динаміки охоплення клієнтів, бенефіціарів міні-проєктами;
- аналіз фінансових витрат та процедур закупівель;
- відстежування конкретних результатів впровадження міні-проєктів тощо.

Механізмами моніторингу можуть бути:

- регулярне спілкування з виконавцями міні-проєктів;
- перевірка звітної документації (як програмної, так і фінансової);

- аналіз соціальних мереж, веб-сайтів виконавців міні-проектів або громад/спільнот;
- виїзди «на місце» реалізації міні-проектів, де цьому не заважає безпекова ситуація;
- онлайн, відео зустрічі на місцях реалізації міні-проектів;
- спілкування (включаючи дистанційне, онлайн) з клієнтами, бенефіціарами міні-проектів, стейкхолдерами тощо.

ВАЖЛИВО!

Рекомендуємо організаціям мати активні сторінки у соціальних мережах – це яскравий і доступний механізм, щоб бути відкритими і звітувати про свою діяльність.

Якщо ви маєте відповідний досвід моніторингу такого роду субгрантування, а також ви є досвідченою організацією – ви легко впораєтесь. Пам'ятайте, що без належного досвіду перевірки звітів вам буде дуже важко показати результати донору або бенефіціарам, щоб забезпечити відкритий процес діяльності.

ВАЖЛИВО!

Немає нічого неможливого! Якщо зараз у вас нема відповідного досвіду, але ви хочете спробувати отримати фінансування на реалізацію підходу SCLR, ви можете взяти невеликий бюджет на міні-грантування, спробувати, навчитися на своїх помилках і, згодом, вдосконалювати свою роботу, реалізуючи нові проекти з використанням даного підходу.

ВИДИ МІНІ-ГРАНТІВ

Перед тим, як ваша НУО готуватиме заявку на фінансування проектів шляхом міні-грантування, перше, що ви повинні зробити – це розписати для себе:

- ви плануєте оголошувати відкриті конкурси і надавати переможцям конкурсів міні-гранти на регулярній основі, наприклад, кожні 3-6 місяців;
- скільки коштуватиме реалізація одного міні-проекту;
- яка тривалість одного міні-гранту (термін реалізації);
- на що можуть спрямовуватися міні-гранти, які ви хочете фінансувати (тематика);
- яким буде механізм надання міні-грантів;
- чи буде можливість фінансувати позаконкурсні заявки.

Коротко, весь процес надання міні-гранту має такий вигляд:

Процес надання міні-грантів ініціативним групам починається з оголошення місцевими або національними неурядовими організаціями відкритого конкурсу щодо отримання міні-грантів. До участі в конкурсі запрошуються наявні та/або новостворені групи, які

реалізують або хочуть реалізувати ініціативи, спрямовані на надання взаємодопомоги тим, хто постраждав від кризової ситуації. Ці ідеї подаються у вигляді коротких заявок, які розглядаються та затверджуються місцевою представницькою конкурсною комісією, до складу якої входять, як члени місцевої або національної НУО, так і представники місцевої влади, експерти, бенефіціари тощо. У разі схвалення пропозиції ініціативні групи отримують міні-гранти на суму до 5 000 доларів США, які спрямовуються на реалізацію протягом 2-3 місяців певного проєкту. Наприкінці реалізації проєкту ініціативна група подає прості звіти (програмний та фінансовий з підтвердженням витрат). На основі цих звітів, НУО, що надає підтримку ініціативній групі, відображає та документує їхній досвід, отриманий під час реалізації проєкту та звітує донорам.

Оскільки вартість і тривалість міні-гранту можуть бути різними, кожна організація – надавач грантів має визначити для себе: на що саме мають бути спрямовані міні-гранти, чи будуть вони терміновими (тобто 1,5-3 місяці) або тривалими (4-6 місяців і більше) та їхню середню вартість.

МІНІ-ГРАНТИ

Термінові

Сума: До 5 000 \$

Термін реалізації: 1,5 – 3 місяці

Тривалі

Сума: До 20 000 \$

Термін реалізації: 4 – 6 місяців і більше

**Фінансування всіх міні-грантів відбувається лише у національній валюті (гривні).*

Щоб визначитися, на що саме будуть спрямовані міні-гранти та які заявки будуть допущені до участі у конкурсі, ви можете самостійно окреслити конкретну тематику таких міні-проєктів (наприклад, підготовка до зими, покращення умов проживання в шелтерах тощо) або не обмежувати темами ініціативи спільнот.

Орієнтовний перелік можливих видів діяльності, що можуть бути профінансовані:

- організація або відновлення доступу до ресурсів першої необхідності;
- допомога з подолання наслідків катастрофи (наприклад, Каховська ГЕС);
- забезпечення гуманітарних потреб постраждалого населення;
- надання психологічної, медичної, соціальної допомоги;
- надання послуг, пов'язаних з навчанням, тренінгами, консультуванням з різних безпекових питань, включаючи, наприклад, тактичну медицину, мінну безпеку тощо;
- буріння свердловини, риття/чищення колодязів, ремонт водонапірних башт тощо;
- ремонт магазину, ФАПу, гуртожитку, мосту тощо;
- відновлення задовільних умов для проживання людей (окрім капітальних ремонтів помешкань);
- реінтеграційні, реабілітаційні заходи для ВПО;
- інші види діяльності згідно з потребами спільнот.

Враховуючи гострий характер та наявність різноманітних проблем, пов'язаних з війною в Україні, перші раунди відкритих конкурсів міні-грантів, які проводилися Альянсом у 2022 році, були зосереджені на наданні термінової і конкретної допомоги постраждалим громадам, а саме: ремонт та обладнання прихистків, медичних пунктів, створення пунктів незламності, відновлення водо- та електропостачання, закупівля генераторів, ремонт транспортних засобів, дитячих будинків і шкіл для дітей з особливими освітніми потребами, надання медичної та психологічної підтримки, забезпечення учнів навчальними матеріалами тощо.

Водночас існував також широкий спектр ініціатив від громадських груп, спрямованих на задоволення різноманітних потреб, а саме:

- обладнання приміщення для прання білизни, яке стало місцем зустрічі, що об'єднало понад 1400 ВПО та місцевих жителів, а також забезпечило можливість поспілкуватися та налагодити зв'язки (за підтримки БФ «Наше майбутнє» у м. Запоріжжя);
- відкриття простору арт-терапії для дітей та роздачі продуктових і гігієнічних наборів, що сприяють соціальній реабілітації (за підтримки Центру громадського здоров'я «Незалежність», м. Вінниця);
- обладнання приміщення для надання логопедичних послуг для дітей ВПО з аутизмом, що забезпечують психосоціальне відновлення та адаптацію після травми/стресу від війни (за підтримки МБФ «Альянс громадського здоров'я», м. Львів) та ін.

Отже, спираючись на аналіз ситуації у регіоні, інформацію від бенефіціарів та ініціативних груп, ви можете визначити для себе чи працюватимете лише з терміновими або довготривалими міні-грантами, чи будете використовувати обидва види грантування.

Ми рекомендуємо передбачити можливість роботи з позаконкурсними заявками.

Під час великих криз можуть траплятися непередбачувані обставини, наприклад, як це було з екологічною катастрофою, спричиненою руйнуванням дамби Каховської ГЕС. В даній ситуації НУО, які надавали міні-гранти, знайшли можливість фінансувати реалізацію міні-грантів поза конкурсом. Тобто, якщо щось трапилося і це є вкрай важливим для людей у регіоні чи громади потребують негайної допомоги, рекомендуємо вам мати окрему бюджетну лінію (позаконкурсні кошти), які зможете спрямовувати на вирішення цих нагальних потреб.

ВАЖЛИВО!

Підхід SCLR передбачає навчання ініціативних груп, допомогу у написанні грантових заявок, роботу над їх помилками, постійну комунікацію з метою накопичення нових знань і навичок.

Саме тому, на підготовчому етапі, ви повинні гарно підготуватися та запланувати робочі зустрічі, тренінги, консультації та наставництво для цих ІГ. Також вам необхідно розробити, відповідно до чинного законодавства, механізми проведення процедур закупівель, відбору надавачів послуг тощо – тобто ті процедури, які будуть супроводжувати весь процес міні-грантування, та узгодити їх зі своїми субгрантерами.

Для того, щоб краще організувати свою роботу, вам потрібно вирішити, чи ваша організація візьме на себе все наставництво, навчання і супровід всіх ініціативних груп, чи ви залучите до співпраці регіональних фасилітаторів.

ВАЖЛИВО!

Класичний варіант SCLR передбачає, що до складу команди проекту входять регіональні фасилітатори, які беруть участь у пошуку та/або створенні ініціативних груп, разом із ними аналізують потреби/проблеми та визначають пріоритети, формують ідеї для міні-грантів, допомагають ІГ у написанні конкурсних заявок, а після отримання фінансування – підтримують їх на всіх етапах впровадження міні-проектів – від закупівель дозвітності.

ФАСИЛІТАТОР

Перед тим, як ваша НУО готуватиме заявку на фінансування проектів шляхом міні-грантування, перше, що ви повинні зробити – це розписати для себе:

- Ви плануєте оголошувати відкриті конкурси і надавати переможцям конкурсів міні-гранти на регулярній основі, наприклад, кожні 3-6 місяців?
- скільки коштуватиме реалізація одного міні-проекту;

Якщо ви обрали класичний варіант SCLR, вам потрібно залучити до команди регіонального фасилітатора – людину, яка візьме на себе основний обсяг роботи з ініціативними групами в конкретному регіоні. Кількість фасилітаторів у вашій команді залежатиме від кількості регіонів, де надаватимуться міні-гранти.

Фасилітатор ініціативних груп спільнот займатиметься:

- пошуком місцевих ініціативних груп, які хочуть/готові виконувати міні-проекти для допомоги власним громадам, спільнотам;
- якщо таких ІГ в громадах немає, то допомогою у формуванні ініціативної групи спільнот («з нуля»);
- разом з ІГ вивченням безпосередніх гуманітарних потреб та проблем спільнот;
- оцінкою відповідності запиту спільноти заявленим цілям проекту;
- підтримкою, консультуванням ініціативних груп спільнот (включаючи створені за допомогою фасилітатора), які мають намір взяти участь у відкритому конкурсі на отримання міні-гранту;
- допомогою ініціативним групам (спільнотам) в написанні заявки, бюджету та інших документів, що подаються на конкурс;
- презентацією заявок ініціативних груп спільнот під час роботи конкурсної комісії та відповідями на запитання членів комісії щодо змісту заявок;
- рутинним супроводом та контролем ініціативних груп у подальших процесах, реалізації гранту, відбору постачальників послуг тощо;
- допомогою в налагодженні співпраці та координації ІГ із наявними внутрішніми та/або міжнародними центрами допомоги, в тому числі центрами підтримки внутрішньо переміщених осіб, місцевими органами самоврядування, територіальними громадами, волонтерськими ініціативами тощо;

- ознайомленням ініціативних груп з алгоритмами та процедурами міні-грантування;
- супроводом у підготовці звітних документів, фото для звітності;
- проведенням робочих зустрічей з ініціативними групами (підготовка та формування заявок, реалізація, зворотній зв'язок по факту впровадження ініціативи);
- збором «кращих практик» та досвіду роботи з ініціативними групами спільнот.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ ДЛЯ ЗАЯВКИ НА ОТРИМАННЯ МІНІ-ГРАНТУ

Згідно з технічним завданням, кожній ініціативній групі та/або їх партнерській НУО необхідно подати пакет документів - повну проєктну заявку.

Конкурсна документація

- 1 Заповнена форма заявки (форма додається до оголошення про конкурс).
- 2 Заповнена форма бюджету заявки (форма додається до оголошення про конкурс).
- 3 Копії виписки з ЄДР.
- 4 Копії виписки з реєстру неприбуткових установ та організацій.
- 5 Копія статуту організації (за необхідності).
- 6 Будь-які інші документи, що можуть бути корисними у прийнятті рішення (наприклад: фото, відео-матеріали, посилання на соціальні мережі тощо).

ВАЖЛИВО!

Для прийняття рішення конкурсна комісія може визначати інші документи, необхідні для обґрунтування заявки, та запросити їх в ініціативній групі спільноти на будь-якому етапі конкурсу.

II ЕТАП: РОБОТА З ІНІЦІАТИВНИМИ ГРУПАМИ І ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ

ІНІЦІАТИВНІ ГРУПИ

На цьому етапі розпочинається робота з ініціативними групами.

Ініціативна група спільноти – це група представників певної спільноти, сформована для розв'язання конкретної проблеми чи реалізації ініціативи/проекту. До складу ініціативної групи може входити від 3 до 10 осіб. Ця група займатиметься підготовкою та поданням заявки на отримання цільової благодійної допомоги, а в разі отримання фінансування – реалізацією та звітністю відповідно до затвердженої заявки.

ВАЖЛИВО!

Ініціативні групи можуть бути як офіційно зареєстрованими організаціями (наприклад, НУО, громадська організація, волонтерський рух, благодійний фонд, релігійна організація тощо) так і незареєстрованими групами, які об'єдналися для розв'язання проблеми на територіях, звільнених від окупації або в місцях перебування значної кількості внутрішньо переміщених осіб.

На даному етапі ініціативні групи можуть бути не сформованими — це потенційні ІГ, які хочуть допомогти своїй спільноті та готові брати участь у конкурсі.

Щоб знайти та залучити до роботи ініціативні групи, потрібно розробити текст оголошення, в якому розповісти про умови конкурсу, терміни подачі конкурсних заявок, за необхідності, вказати тематику конкурсу (це може бути підготовка до зими, облаштування пунктів безпеки, надання гуманітарної допомоги та ін.), вказати розмір цільової благодійної допомоги, критерії відбору переможців, вимоги до написання конкурсної заявки. Після цього оголошується конкурс.

Для залучення більшої кількості ініціативних груп, оголошення про конкурс поширюється через всі можливі інформаційні канали:

- соціальні мережі, сайти організацій;
- серед «молодих» НУО;
- серед голів, секретарів територіальних громад та громадських об'єднань;
- волонтерські ініціативи;
- наявні внутрішні та/або міжнародні центри допомоги;
- внутрішні групи, чати ВПО та місцевих громад;
- адресна розсилка на дружні організації;
- оголошення у шелтерах та місцях скупчення ВПО;
- регіональні осередки, що створені представниками уразливих спільнот та ін.

В оголошенні про конкурс має бути окреслений чіткий термін подання конкурсних заявок, а також графік їх розгляду, прийняття рішення щодо фінансування, оголошення

переможців конкурсу, підписання з ними угоди й перерахунок коштів на впровадження міні-проекту тощо. Паралельно розпочинається робота з ініціативними групами. Фасилітатори або члени команди (якщо ви не залучаєте регіональних фасилітаторів) можуть організувати зустріч для зацікавлених сторін, які мають намір брати участь у конкурсі, на якій розповісти про мету, завдання конкурсу та пояснити, яким чином відбуватиметься сам процес відбору заявок, визначення переможців та подальша робота. Також, обов'язково надається інформація, коли можна отримати особисті консультації фасилітатора або фахівців організації-грантодавця.

В процесі підготовки заявки, у представників ІГ обов'язково виникатимуть запитання, тому вам важливо чітко для себе вибудувати графік консультацій. Це можуть бути телефонні розмови фахівців/фасилітаторів, тематичні онлайн-зустрічі, вебінари, чат-бот або відео з записом відповідей на типові запитання тощо. Для ознайомлення ІГ з особливостями конкурсу та написання заявок, ви можете публікувати анонси онлайн-зустрічей, консультацій, вебінарів або посилання на відео та/або чат-боти в соціальних мережах або на сайті вашої організації.

ВАЖЛИВО!

Обов'язково потрібно працювати з кожною ініціативною групою, яка хоче та готова допомагати своїй громаді/спільноті. За результатами роботи з усіма ініціативними групами, фасилітатори/члени команди проекту можуть обрати кілька ІГ, які бажають взяти участь у конкурсі. Ці ІГ потрібно ретельно супроводжувати та допомагати їм на всіх етапах - від участі у конкурсі до реалізації їхньої ідеї (міні-проекту).

КОНКУРСНА ЗАЯВКА

Цільова фінансова допомога надаватиметься ініціативним групам спільнот для розв'язання їх нагальних проблем шляхом проведення відкритого конкурсу, який проводитиме НУО.

Для того, щоб отримати кошти на розв'язання своєї проблеми, ініціативна група спільнот повинна заповнити конкурсну заявку на відкритий конкурс відповідно до умов.

Зазвичай конкурсна заявка складається з:

- детально заповненої описової частини;
- заповненої форми бюджету/кошторису;
- копії виписки з ЄДР;
- копії виписки з реєстру неприбуткових установ та організацій;
- копії статуту організації (за необхідності);
- будь-яких інших документів, що можуть бути корисними у прийнятті рішення (наприклад, фото, відео-матеріали, посилання на соціальні мережі тощо).

Вся інформація в заявці повинна бути актуальною, достовірною та детальною.

В описовій частині заявки необхідно коротко але змістовно описати:

- суть проблеми, на розв'язання якої ініціативна група потребує фінансової допомоги;
- цільові групи, бенефіціарів, які отримають конкретну допомогу або чия проблема буде вирішена;

- конкретні дії, які допоможуть розв'язати цю проблему;
- результат, вплив на спільноту даного міні-проєкту;
- відповідальних осіб тощо.

В формі бюджету/кошторисі потрібно детально прорахувати та відобразити усі витрати, пов'язані з реалізацією міні-проєкту, розв'язанням конкретної проблеми тощо.

Приклад конкурсної заявки Альянсу громадського здоров'я: <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeSfVGgsh72lztVQlWiXZ6jfyY2aE4AnRz8DoL7WZ-poF-PFNA/viewform>

ВАЖЛИВО!

Неzareєстровані ініціативні групи подають заявку на конкурс разом з партнерською зареєстрованою організацією, зареєстрованою юридичною особою, яка виступатиме партнером-представником ініціативної групи/спільноти задля розв'язання проблеми чи реалізації проєкту. Така організація повинна бути внесеною до Реєстру неприбуткових установ та організацій.

Якщо ініціативна група не має такої партнерської НУО, вона зазначає це для конкурсної комісії. У випадку коли конкурсна комісія прийме рішення щодо фінансової підтримки такої ініціативної групи, НУО-грантодавець приймає рішення щодо можливих шляхів/механізмів такого фінансування.

ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ КОНКУРСУ

Відбір ініціативних груп спільнот для надання цільової благодійної допомоги Альянсом здійснюється кількома шляхами:

- відкритий конкурс, що оголошувався Альянсом;
- відкритий конкурс, що оголошувався партнерськими регіональними НУО у регіонах;
- розгляд заявок поза конкурсом та надання цільового фінансування конкретним ініціативам, які потребують нагального вирішення;
- розгляд заявок, що подавалися на відкриті конкурси, оголошені регіональними НУО, і були відібрані ними для фінансування, проте не могли бути профінансовані регіональними НУО через недостатній обсяг коштів у бюджеті.

Після закінчення терміну, який було зазначено в оголошенні, та збору всіх конкурсних заявок — починає працювати конкурсна комісія.

КОНКУРСНА КОМІСІЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРЕМОЖЦІВ

Для розгляду отриманих заявок та відбору переможців, які отримають цільову благодійну допомогу, формується конкурсна комісія. Кількість членів конкурсної комісії повинна складатися не менше ніж з 5 осіб (для ухвалення рішення обов'язково має бути непарна кількість членів комісії). До складу комісії бажано включати незалежних, зовнішніх експертів, представників спільнот, бенефіціарів.

Приклад складу конкурсної комісії:

- керівник проєкту;
- координатор напрямку або юрист;
- бухгалтер/фінансовий спеціаліст;
- незалежний експерт (представник партнерської НУО, волонтерського руху, місцевої влади);
- представник спільноти, бенефіціар.

З метою уникнення конфлікту інтересів, до складу конкурсної комісії не можуть входити представники ініціативних груп та зацікавлені особи, які дотичні до учасників конкурсу. Тобто, якщо громада подається на конкурс, то в комісії не можуть бути мешканці цієї громади, в тому числі й представники місцевої влади.

ВАЖЛИВО!

До складу конкурсної комісії дуже важливо включати людей, які є представниками певних спільнот або бенефіціарів.

Також рекомендуємо періодично змінювати склад конкурсної комісії – проводити ротацію її членів.

Розгляд заявок конкурсною комісією та рішення щодо переможців конкурсу важливо проводити швидко (протягом 1-3 днів). Кожна організація сама визначає, як працюватиме конкурсна комісія. Це може бути онлайн/офлайн-засідання, або кожен член комісії працюватиме самостійно.

Приклад критеріїв оцінки та відбору заявок від ініціативних груп спільнот:

Актуальність проблеми. Проблема для вирішення є нагальною та актуальною для представників спільноти та/чи мешканців сіл, селищ, міст тощо. Проблема відповідає тематиці оголошеного конкурсу.

Термін вирішення проблеми. Проблема, яка описана в заявці, повинна бути вирішена протягом 1,5-2 місяців, терміни реалізації повинні бути реалістичними та досяжними. Проте, за обґрунтованої потреби конкурсна комісія може прийняти рішення щодо збільшення терміну реалізації максимально до 4 місяців за умови узгодження такого рішення в рамках терміну дії гуманітарного проєкту.

Соціальний вплив. Вигоду від розв'язання проблеми, запропонованої в заявці, мають отримати більшість представників спільноти та/чи мешканців сіл, селищ, міст тощо.

Перспектива розв'язання проблеми. Заявка має містити чіткий план розв'язання проблеми з конкретними термінами та відповідальними особами, реалістичний та детальний бюджет, який відповідає плану реалізації.

Мотивація ініціативної групи спільноти. Команда має бути зацікавлена у розв'язанні проблеми і здатна реалізувати запропоновану ідею в життя за короткий термін.

Кожний критерій оцінюватиметься членами конкурсної комісії за допомогою бальної шкали від 0 (мінімально) до 5 (максимально). Заявки від ініціативних груп, які наберуть

найбільшу кількість балів за всіма критеріями оцінки, вважатимуться переможцями та отримають фінансування.

ВАЖЛИВО!

Кожна НУО-грантодавець повинна розробити об'єктивні критерії оцінки та відбору заявок, чітко і детально їх описати, поінформувати про них ініціативні групи, які подаватимуться на конкурс. Описова форма заявки та інші документи повинні мати пункти, опис яких міститиме інформацію за всіма об'єктивними критеріями і полегшить оцінку заявок конкурсною комісією.

Якщо від однієї громади подається декілька конкурсних заявок, тоді комісія обирає, яка заявка є більш актуальною.

Документація роботи конкурсної комісії:

- форма заявки від ініціативної групи спільноти на отримання цільової благодійної допомоги;
- форма бюджету заявки;
- загальний реєстр отриманих заявок;
- форма оцінки заявки;
- протокол відбору заявок на фінансування.

Конкурсна комісія може на власний розсуд визначити інші документи, необхідні для обґрунтування заявки, та запросити їх в ініціативної групи спільноти.

Розмір фінансування і кількість підтриманих заявок залежить від бюджету організації та можуть бути зменшені або збільшені в залежності від рекомендацій конкурсної комісії.

ВАЖЛИВО!

Якщо заявка ініціативної групи була не обрана переможцем конкурсу, потрібно надати цій ініціативній групі можливість попрацювати над помилками разом з представниками НУО-грантодавця або регіональним фасилітатором, та подати нову заявку на інші конкурси, які проводимуться згодом.

III ЕТАП: РОБОТА З ПЕРЕМОЖЦЯМИ

Після того, як конкурсна комісія визначила переможців, організація-надавач гранту повинна повідомити результати всім учасникам конкурсу як переможцям, так і тим, хто не отримує фінансування в рамках цього конкурсу.

ОГОЛОШЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ

Це можна зробити декількома способами: в усній формі зателефонувавши представнику кожної ІГ, розмістити публікацію на офіційному сайті чи у соціальних мережах, або надіслати на електронну адресу лист з результатами конкурсу.

Ми рекомендуємо надсилати листи на електронні адреси усіх учасників конкурсу.

ВАЖЛИВО!

Організаціям, які неотримають фінансування, потрібно повідомити про те, що вони запрошуються до участі в наступних конкурсах.

Пам'ятайте! Вашою метою є також навчання ініціативних груп формулюванню заявок та заохочення в участі у наступних конкурсах.

Приклад листа організаціям, які не отримали перемогу

Вашу заявку на відкритий конкурс на отримання міні-грантів «Survivor and community led crisis response (SCLR) in Ukraine»/«Підтримка ініціатив спільнот» в рамках проєкту «Інтегрована гуманітарна відповідь в умовах війни та післявоєнного відновлення» за фінансової підтримки Шведської церкви, координації благодійної організації Christian Aid (Велика Британія) та за технічної підтримки МБФ «Альянс громадського здоров'я» отримано.

У зв'язку з великою кількістю отриманих заявок та обмеженим фінансуванням, повідомляємо, що після процедури відбору та засідання конкурсної комісії вашу заявку не було підтримано. Ми запрошуємо вас до участі у інших конкурсах, які проводяться МБФ «Альянс громадського здоров'я», ознайомитися з якими можна за посиланням: <https://aph.org.ua/uk/tendery/programni-konkursy/>

Приклад листа переможцям конкурсу

Шановні колеги, опрацювання заявок, які подавались на відкритий конкурс міні-грантів «Підтримка ініціатив спільнот в Україні/Survivor and community-led crisis response (SCLR) in Ukraine» за фінансової підтримки Шведської церкви та за технічної підтримки й координації благодійної організації Christian Aid (Велика Британія) було завершено. З радістю повідомляємо вам, що вас було відібрано для реалізації гуманітарних проєктів. Запрошуємо вас 03.10 з 14:00 до 18:00 на установчу зустріч з командою гуманітарного проєкту.

РОБОЧА ЗУСТРІЧ

Разом із листом для переможців, за необхідності, надсилаються рекомендації щодо доопрацювання заявки і бюджету. Також, вам потрібно запросити організації-переможців на установчу робочу зустріч, на якій детально проговорити всі аспекти впровадження проєкту і звітування.

Проведення установчої зустрічі для переможців є важливим та необхідним етапом роботи. Потрібно ще раз, більш детально, пояснити всі процедури надання цільової благодійної допомоги; наголосити на термінах реалізації проєкту, які прописані в угодах; надати форми та вимоги до звітності; обговорити всі наявні запитання. Також, ще раз надати контакти команди проєкту і фасилітаторів, для того, щоб розпочати впровадження проєкту.

УЗГОДЖЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ І ПІДПИСАННЯ УГОДИ

Разом із фінансовими та програмними спеціалістами розпочинається робота з доопрацювання заявки чи/і бюджету, узгоджуються надані конкурсною комісією рекомендації. Після цього НУО, яка надає міні-грант, починає готувати угоду про співпрацю та надання цільової благодійної допомоги згідно з визначеним механізмом фінансування.

Механізм фінансування залежить від конкретної заявки. Доцільність вибору однієї із форм надання цільової допомоги визначається в кожному конкретному випадку членами конкурсної комісії під час обрання переможців конкурсу.

Передбачені форми надання цільової благодійної допомоги:

- Підписання договору з ініціативною групою, якщо вона є юридично зареєстрованим громадським об'єднанням, благодійною організацією або неприбутковим комунальним закладом.
- Підписання договору з представником ініціативної групи, якщо об'єднання юридично не зареєстроване (після консультування з юристом щодо можливості надання допомоги фізичній особі та умов в конкретному випадку).
- Безпосередня оплата за конкретні послуги та товари для розв'язання проблеми ініціативної групи згідно з наданими рахунками, накладними тощо. Одержувачем таких товарів або послуг, як правило, виступатиме організація-партнер ініціативної групи.
- Інші варіанти, які не суперечать принципам підходу та законодавству України.

Угода про співпрацю містить пакет документів, який підписується НУО-надавачем міні-грантів та субгрантерами. Зазвичай це угода з додатками та описом додаткових процедур за необхідності (наприклад, процедури закупівель). **Нагадуємо, перелік документації в кожній організації може бути різним!**

Підписання договору та надання цільової благодійної допомоги

Зобов'язання НУО:

- Визнавати внески ініціативної групи спільнот у реалізації розв'язання заявленої проблеми.

Зобов'язання ініціативної групи спільнот:

- Здійснювати всі заходи та витрати відповідно до плану дій та бюджету, що додаються.

- Надавати цільову благодійну допомогу ініціативній групі спільнот у розмірі _____ для розв'язання проблеми згідно зі схваленою заявкою від ініціативної групи спільнот відповідно до плану дій та бюджету, що додається.
- Надавати порядок ведення обліку та процедуру закупівель.
- За потреби надавати ініціативній групі будь-які поради щодо управління коштами чи реалізації розв'язання проблеми.
- Сприяти обговоренню з ініціативною групою досягнень наприкінці реалізації ініціативи, задля оцінки результатів та створення рекомендацій для майбутніх ініціатив спільноти.
- Сприяти зв'язкам або знайомству з іншими групами чи організаціями, які можуть допомогти ініціативній групі.
- За потреби звертатися за допомогою або порадою до НУО.
- Дотримуватися всіх основних вказівок порядку ведення обліку та процедури закупівель.
- Забезпечувати повну підзвітність та прозорість діяльності та видатків для широкої спільноти. Створити механізм подання скарг.
- Не вносити суттєвих змін у виконання робочого плану або витрачання бюджету без попереднього узгодження з НУО.
- Надати фінальні описовий та фінансовий звіти широкій спільноті та НУО з підтверджувальними первинними документами після реалізації ініціативи та не пізніше _____.

Підписати угоду можна фізично (за участю підписантів) та/або онлайн. Для пришвидшення процесу підписання угоди, ми рекомендуємо використовувати електронні платформи обміну документами. В Україні це можуть бути наступні сервіси електронного документообігу:

- Дія;
- Вчасно;
- Paperless;
- Document.Online;
- ІТ Користувач ЦСК-1 та ін.

Коли угоду підписано, відбувається перерахування коштів на розрахунковий рахунок.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЄКТУ

Розпочинається впровадження проєкту згідно заявки і погодженого бюджету.

Під час реалізації проєкту ми рекомендуємо:

- Організації, яка видає міні-гранти, супроводжувати реалізацію проєкту на всіх його етапах. Під цим мається на увазі періодичне проведення робочих зустрічей, консультування, проведення регулярного моніторингу, доступність онлайн та

у телефонному режимі. За наявності фасилітатора та можливості – виїзди на місця реалізації проєкту з метою контролю та моніторингу в реальному часі.

- Періодично проводити навчання для фасилітаторів. За допомогою тематичних робочих зустрічей або тренінгів потрібно підвищувати рівень обізнаності фасилітаторів з метою отримання ними нових навичок і знань. На таких зустрічах відбувається обмін досвідом, що допомагає краще організувати роботу, та обговорюються проблемні аспекти з практичними рекомендаціями щодо їх подолання.

- Використовувати всі можливі для вас механізми моніторингу. Нагадуємо, що міні-гранти можуть бути терміновими (до 3 місяців) і тривалими (від 4-6 місяців). Тому потрібно чітко вибудувати роботу програмних і фінансових фахівців, щоб систематично збирати інформацію. Наприклад, якщо у вас терміновий проєкт – моніторинг можна проводити раз на місяць, якщо це тривалий проєкт – моніторинг може відбуватись частіше, оскільки більший проміжок часу потребує більшого контролю.

Кожна організація самостійно вирішує, які методи моніторингу буде використовувати і чітко проводить перевірки відповідно до розробленого графіка.

ВАЖЛИВО!

Організація, яка буде надавати міні-гранти, бере на себе відповідальність за відкритість та прозорість всіх процедур, за якими проводяться закупівлі, реалізуються послуги та ін. Пам'ятайте, що ви повинні узгодити процедури закупівель зі своїми грантоотримувачами і працювати дотримуючись цих процедур згідно з законодавством України.

IV ЕТАП: ЗВІТНІСТЬ

Після успішної реалізації проєктів, відповідно до термінів, зазначених в угоді, починається етап звітності. Як отримувачі міні-грантів, так і організація, яка надає гранти – мають чітко дотримуватися термінів подачі звітності.

Всі звіти готуються відповідно до поданої заявки, підписаної угоди та вимог донора.

Для полегшення вашої роботи, надаємо орієнтовний перелік необхідної звітної документації згідно з законодавством України, який використовується Альянсом під час впровадження міні-грантів.

Орієнтовний перелік звітних документів:

- заповнена Excel форма фінансового звіту, до якої додають банківську виписку і копії всіх первинних документів, що підтверджують цільове використання коштів;
- заповнена форма описового звіту, яка містить детальний опис проблеми, яка була вирішена за допомогою реалізації міні-гранту, короткострокових та довгострокових результатів, які стали можливими завдяки даній ініціативі, кількості людей, яким вдалося допомогти. Також описовий звіт включає «Кейс-стаді» – опис ситуації, яка виникла у громаді і була вирішена за допомогою міні-гранту та підкріплюється історіями людей, які отримали допомогу і фотографіями «до» і «після».

ВАЖЛИВО!

Кожна організація-надавач гранту, на свій розсуд, може додавати або змінювати звітну документацію, відповідно до вимог донора.

ПЛАТФОРМА ОБМІНУ ДОСВІДОМ

Якщо ви плануєте реалізувати підхід SCLR, рекомендуємо вам долучитися до спільноти практиків.

Спільнота практиків – це об'єднання фахівців партнерських НУО в Україні, які впроваджують підхід «Підтримка ініціатив спільнот» та фасилітаторів регіональних ініціативних груп, що допомагають розв'язувати актуальні проблеми громад. Вони об'єдналися задля обміну досвідом, кращими практиками, обговорення основних проблем і перепон в роботі, та спільного пошуку шляхів їх розв'язання.

Механізми співпраці спільноти практиків:

- регулярні робочі зустрічі для обговорення різних питань, пов'язаних з впровадженням підходу;
- методична підтримка (надання інструкцій, типових документів тощо);
- індивідуальні консультації;
- наставництво тощо.

Долучитися до спільноти практиків можна заповнивши форму за посиланням: <https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeSfVGgsh72ltVQlWiXZ6jfY2aE4AnRz8DoL7WZ-poF-PFNA/viewform>

Спільнота практиків функціонує в рамках проекту за фінансування Шведської церкви (Church of Sweden (CoS)) та при технічній підтримці Christian AID (Велика Британія).

Довідник створено в рамках проекту «Підтримка ініціатив спільнот в Україні», що впроваджується МБФ «Альянс громадського здоров'я» за фінансової та технічної підтримки Шведської церкви, включаючи збір коштів та координацію благодійної організації Christian Aid.

